

Růže galská

Rosa gallica L.

Stupeň ohrožení: C2

POPIS

Nízký prutnatý keř vytvářející rozlehlé houštiny z podzemních výhonů, 0,5-1,0 m vysoký, s tenkými ostnatými větvemi. Ostny jsou většinou přímé a štíhlé, na mladých výhonech nápadně prosvítavě červené, promísené jehlicovitými ostenci, štětinami a stopkatými žlázkami. Listy střídavé, lichozpeřené, většinou dvoujařmé, lístky tuhé, vejčité až okrouhlé, zašpičatělé, s okrouhlou bází, zpravidla alespoň na střední žilce chlupaté. Svrchu jsou zelené, někdy s červenavým okrajem, na rubu sivé, okraj lístků jednoduše mělce a široce pilovitý. Kvete v červnu až červenci. Tmavě růžové až červené květy vyrůstají jednotlivě, vzácně po 2-3, intenzívně voní, měří v průměru 5-10 cm (největší květy z evropských divoce rostoucích druhů růží). Vnější kališní lístky zpeřené, hustě žláznaté, po odkvětu se všechny sklánějí dolů a opadávají před dozráním šípků. Úzce vejcovitý až kulovitý šípek je za zralosti dosti tvrdý a červeně zbarvený, s plodní stopkou hustě stopkatě žláznatou s červenými štětinami, 2-3x delší než šípek.

Od habituálně podobné růže bedrníkolisté se liší všemi ostatními znaky, takže tyto dvě růže nelze zaměnit, naopak od růží s podobnými morfologickými znaky (zpeřené opadávající vnější kališní lístky, sytě růžové velké květy) se liší habitem či absencí žlázek uvolňujících po jablkách vonné silice.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Růže galská roste na výslunných a suchých místech, mezích a náspech, travnatých lokalitách lesostepního charakteru, lesních okrajích a skalních výchozech. Těžiště výskytu v ČR je v nižších a teplých oblastech, zasahuje i do mezofytika. Zaznamenána byla ve společenstvech třídy *Molinio-Arrhenatheretea* (svazy *Arrhenatherion*, *Cynosurion*), *Festuco-Brometea* (nejvíce výskytů), *Brometalia erecti*, *Trifolio-Geranietaea sanguinei*, *Rhamno-Prunetea*, *Quercu-Fagetea* (nejvíce svaz *Quercion-pubescenti-petraea*, výjimečně *Carpinion*, *Fagion*), jeden výskyt ve třídě *Artemisietea vulgaris*.

Z hlediska nadmořské výšky se většina lokalit vyskytuje do 500 m n. m., výjimečně do 800 m n. m., většinou se jedná o jižní expozice. V lesnických databázích byla zaznamenána pouze v 1.-2. lesním vegetačním stupni, v ekologické řadě živné a extrémní. Dobře snáší kosení a vypalování.

ROZŠÍŘENÍ

Růže galská roste ve střední a jižní části Evropy, v Malé Asii a na Kavkaze (rozšíření kopíruje někdejší keltské osídlení, proto je často nazývána jako růže keltská). U nás spíše roztroušeně – v nížeji položených a teplejších oblastech, pravděpodobně chybí na západě a severu Čech. Nalezneme ji například v Českém krasu, Znojemsko-brněnské pahorkatině, Jihomoravské pahorkatině a v dalších oblastech rychle ubývá (Český kras, východní Polabí, Bílé Karpaty, Haná, Labské pískovce, Podještědí, Javorníky a další). Výskyt ve fytogeografických regionech: Bílé Karpaty lesní (240), Bílé Karpaty stepní (186), Budějovická pánev (4), Cidliňská pánev (16), Českomoravská vrchovina (2), Českomoravské mezihoří (1), Český kras (52), Český ráj (13), Dolní Pojizeří (10), Dolní Poodří (1), Dolní Poutaví (32), Doupovská pahorkatina (17), Doupovské vrchy (17), Dražanská vrchovina (23), Džbán (2), Haná (39), Horní Poohří (21), Hostýnské vrchy (14), Javorníky (15), Jesenické podhůří (1),

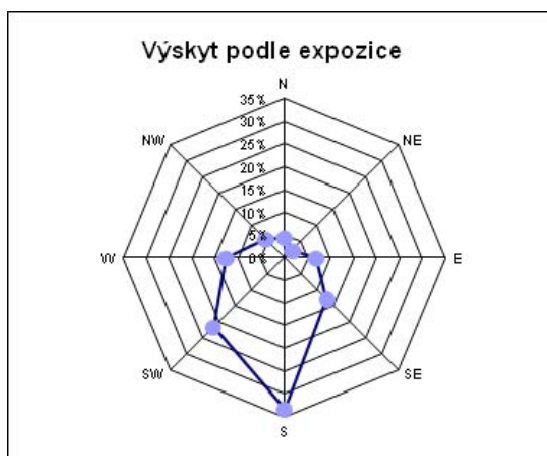
Jesenicko-rakovnická plošina (3), Jihočeská pahorkatina (13), Jihomoravská pahorkatina (59), Jihomoravský úval (11), Křivoklátsko (65), Lounsko-labské středohoří (49), Mikulovská pahorkatina (11), Milešovské středohoří (2), Moravská brána (16), Moravské podhůří Vysočiny (66), Moravský kras (5), Orlické opuky (13), Ostravská pánev (1), Plzeňská pahorkatina (38), Podbeskydská pahorkatina (7), Podbrdsko (2), Podkrkonoší (13), Polomené hory (6), Pražská kotlina (2), Rožďalovická pahorkatina (33), Říčanská plošina (4), Slezská pahorkatina (7), Střední Pobečví (20), Střední Polabí (3), Střední Poohří (19), Střední Povltaví (14), Středočeská tabule (10), Středomoravské Karpaty (8), Šumavsko-novohradské podhůří (1), Teplické vrchy (1), Verneřické středohoří (22), Votická pahorkatina (1), Východní Polabí (56), Zábřežsko-uničovský úval (4), Zlínské vrchy (78), Znojemsko-brněnská pahorkatina (36), Železné hory (14).

PŘÍČINY OHROŽENÍ

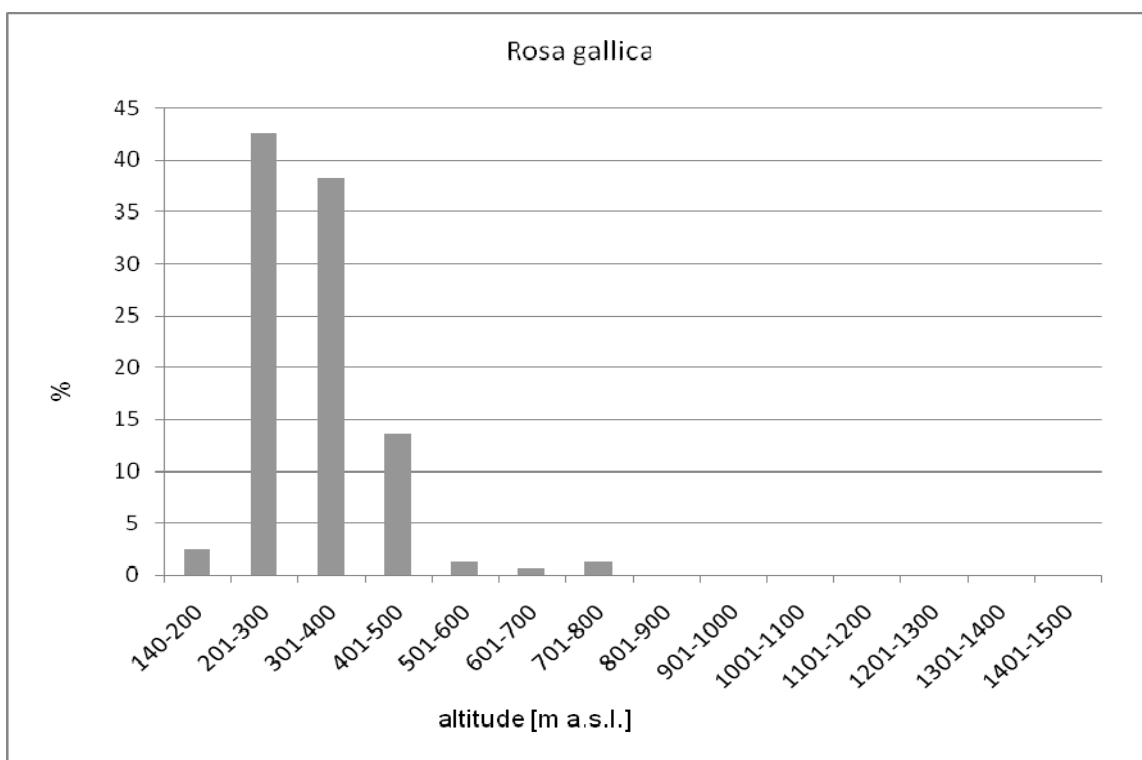
U nás v nižších a teplejších oblastech státu byla dříve hojná, ale drastickým úbytkem přirozených biotopů především díky scelování lánů, rušení mezí apod. výrazně ustoupila. Na řadě lokalit se dnes vyskytují pouze zbytkové mikropopulace s nízkou početností, které jsou silně ohroženy přímou lidskou činností (orba až k lesním okrajům, ruderalizace, hnojení, přemísťování jedinců do zahrádek). Vzhledem ke snížení lokalit výskytu řadíme růži galskou mezi silně ohrožené druhy naší květeny.

SEZNAM LITERATURY

- Jičínská D., 1975. *Diversity of pollination in some Rosa species*. Preslia, 47, 267-274.
- Jičínská D., 1976. *Autogamy in various species of the genus Rosa*. Preslia, 48, 225-229.
- Klásterská I., 1969. *Cytology and some chromosome numbers of Czechoslovak roses I*. Folia geobotanica et Phytotaxonomica, 4: 175-189.
- Klásterská I., Klásterský I., 1974. *Cytology and some chromosome numbers of Czechoslovak roses II*. Bot. Not., 127: 328-337.
- Končalová M. N., Klásterský I., 1974. *Cytology and some chromosome numbers of Czechoslovak roses III*. Folia geobotanica et Phytotaxonomica, 13: 67-93.
- Končalová M. N., 1975. *Studies in rose pollen II. Branched pollen tubes*. Preslia, 47, 111-116.
- Sărățeanu V., Moisuc A., Laiș D. G., (2011): *Assessing the factors limiting the Rosa gallica L. shrub occurrence in Romanian grasslands (case study)*. Journal of Water Land Development, 15: 91–98.
- Větvíčka V., 1995. *Rosa L. – růže*. In: Slavík, B. (ed.): Květena České republiky 4. Academia, Praha: 206-233.
- Wronska-Pilarek D., Boratynska K., 2005. *Pollen morphology of Rosa gallica L. Rosaceae L. from southern Poland*. Acta Soc Bot Polon 744:297–304
- Wronska-Pilarek D., Jagodzinski A. M., 2011. *Systematic importance of pollen morphological features of selected species from the genus Rosa (Rosaceae)*. Plant Syst Evol 295: 55–72

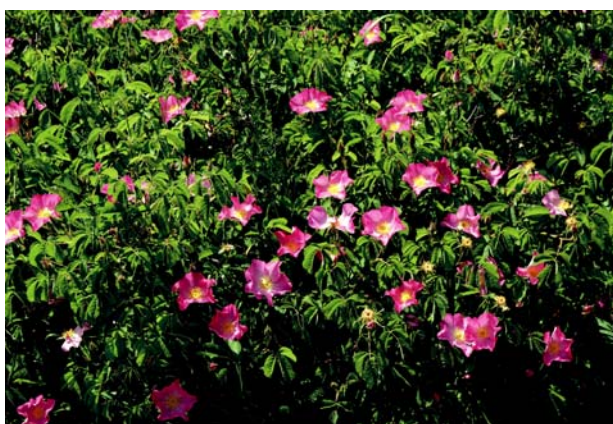

Výskyt podle nadmořské výšky

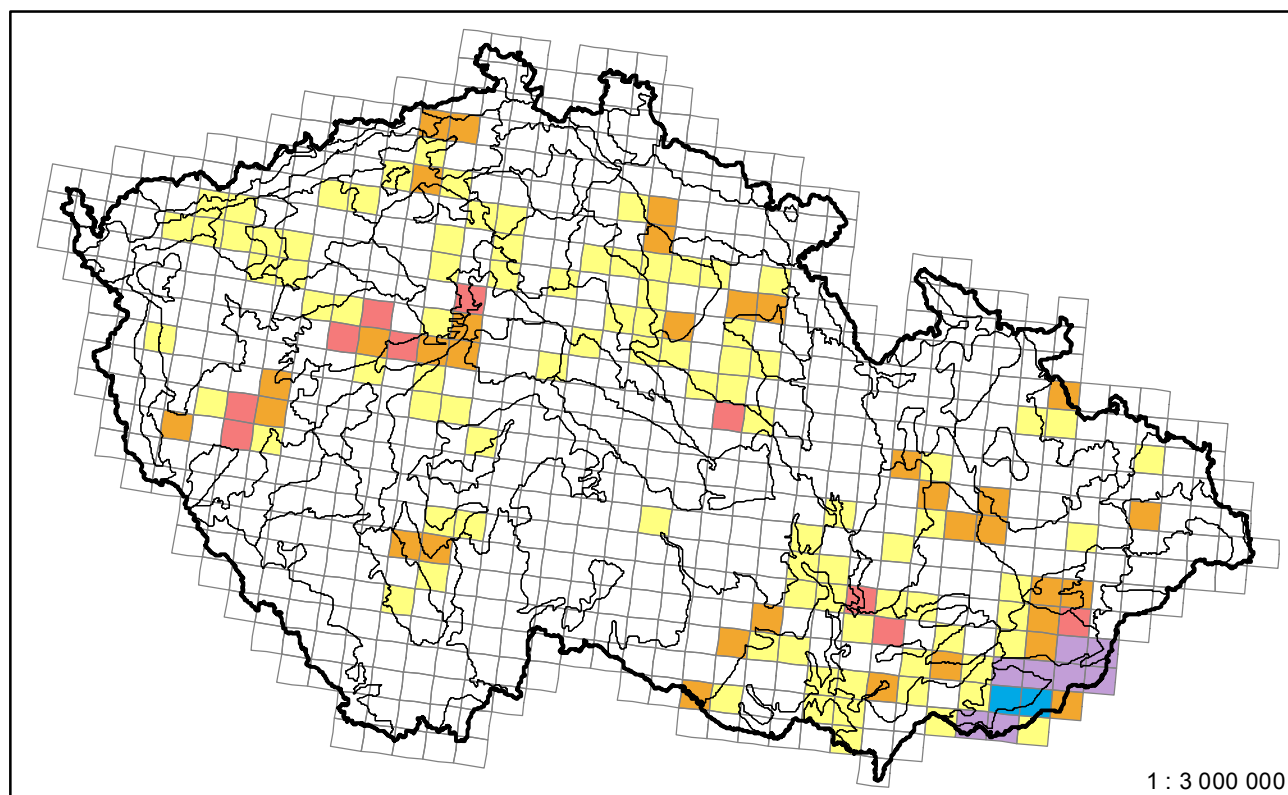

Výskyt podle SLT

	extreme			acid				trophic						humus enriched			water enriched			gleying			wet		turf
	X	Z	Y	M	K	N	I	S	F	C	B	W	H	D	A	J	L	U	V	O	P	Q	T	G	R
9																									
8																									
7																									
6																									
5																									
4																									
3																									
2		1								1															
1											1									1					
0																									

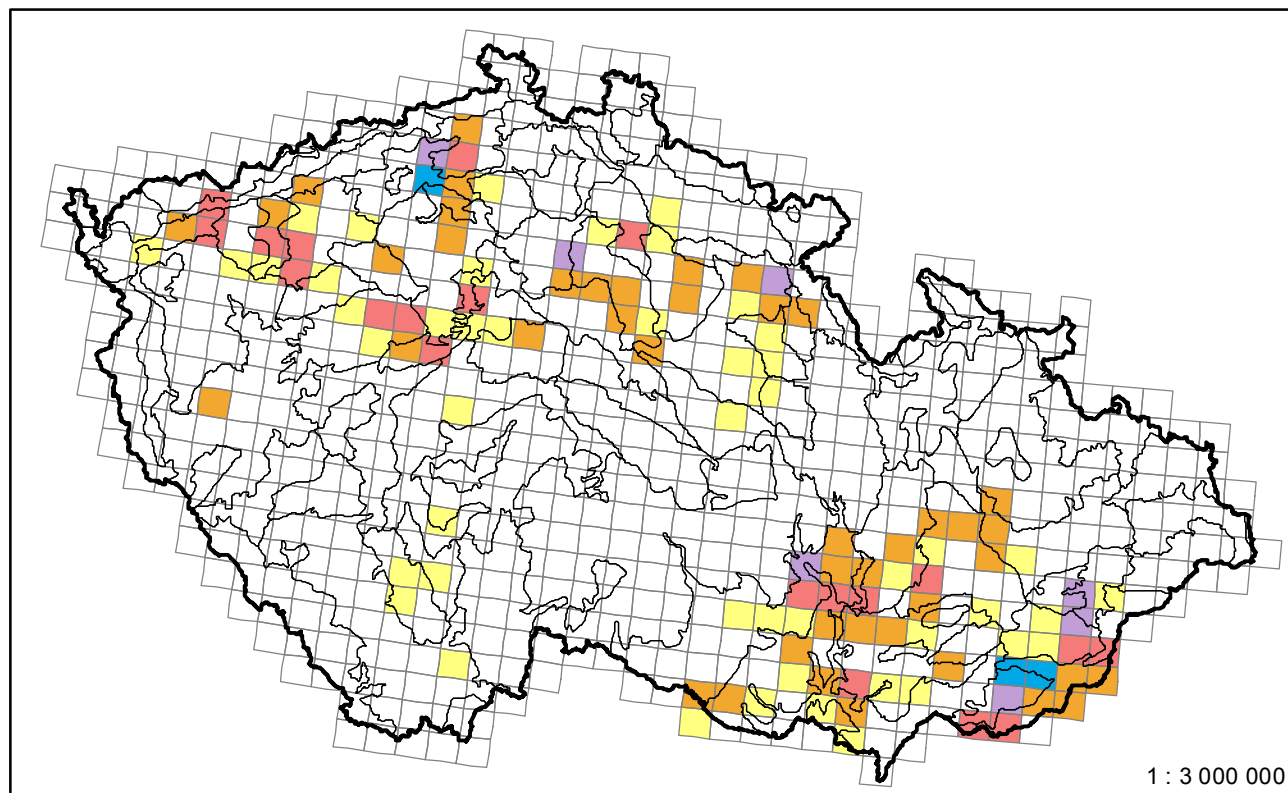

Výskyt do roku 2000

počet lokalit   1 - 3   4 - 8   9 - 14   15 - 27   28 - 50

Výskyt po roce 2001

počet lokalit   1   2 - 4   5 - 8   9 - 14   15 - 20